

CLASICI
ROMÂNI

LIVIU REBREANU
Pădurea spânzuraților

*În amintirea fratelui meu Emil, executat
de austro-unguri, pe frontul românesc, în
anul 1917.*

EDITURA
ANDREAS PRINT

27.11.1885 – 01.09.1944

CLASICI
ROMĂNI

LIVIU REBREANU

Pădurea
spânzuraților

EDITURA
ANDREAS PRINT

**Descrierea CIP a Bibliotecii
Naționale a României**
REBREANU, LIVIU
Pădurea spânzuraților / Liviu Rebreanu.
- București: Andreas Print, 2014

ISBN 978-606-8271-52-1

DIFUZOR EXCLUSIV:
AGENȚIA DE DIFUZARE
DE CARTE IVO PRINT
Calea Griviței nr. 158, demisol,
sector 1, București
Tel./Fax: 021.222.07.67
E-mail: ivo_print@yahoo.com
Site: www.editura-andreas.ro

© Editura **ANDREAS PRINT**, București, 2014

Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă, stocată și retransmisă sub formă: tipărită, electronică, mecanică, fotocopiată, audio sau sub orice altă variantă fără permisiunea scrisă a **Editurii Andreas Print**.

Tel./Fax: 021.22.20.767

Redactare: Laura-Ivona DUMITRU

REPERE BIOBIBLIOGRAFICE

LIVIU REBREANU s-a născut la **27 noiembrie 1885** în satul Târlișuia, județul Bistrița-Năsăud. Este primul dintre cei 14 copii ai învățătorului Vasile Rebreanu și ai Ludovicăi, ambii descendenți ai unor familii de țărani liberi, de pe Valea Someșului. Urmează șoala primară la Maieru (**1891**) și studiile gimnaziale în Năsăud și Bistrița (**1895-1900**). Apoi Școala militară în Sopron. În **1906** absolvă Academia militară „Ludoviceum“, din Budapesta, și activează ca ofițer la Gyula. În **1908** demisionează din armata austro-ungară și ajunge acasă. În **1909** trece clandestin munții, spre București, împreună cu Octavian Goga, Ion Agârbiceanu, Emil Gârleanu, Victor Eftimiu.

Debutul literar al scriitorului se produce în revista *Luceafărul* din Sibiu, la finalul anului **1908**, cu schița *Codrea (Glasul inimii)*. Tot acum scrie nuvela *Rușinea*, în care se regăsește conflictul romanului *Ion*, apoi anul următor, în revista *Convorbiri critice*, din București, unde tânărul scriitor se stabilise, încercând să-și asume o nouă viață, și anume una literară.

Este arestat și extrădat, la cererea guvernului austro-ungar, fiind considerat „trădător“, și face închisoare la Văcărești și apoi la Gyula. În **1910** însă, după clarificarea situației sale militare, revine la București, unde elaborează nuvelele *Culcușul* și *Golanii*, proiectează coordonatele romanului *Zestrea*, care se va regăsi și acesta în romanul *Ion*. Se va căsători cu actrița Fanny Rădulescu. În **1911** este secretar literar la Teatrul Național din Craiova și în **1912** apare *Frământări*, prima operă cu mai multe scrieri cuprinse într-un volum (*Dintele, Culcușul, Ofilire, Răfuiala, Nevasta, Proștii, Cântecul iubirii* etc. Volumele de nuvele și schițe *Golanii* și *Mărturisire* apar între **1916-1917**. În timpul primului război mondial, sub ocupația germană, este socotit dezertor și apoi arestat. Evadează și ajunge în Moldova după multe peripeții. Toate întâmplările din timpul războiului vor fi evocate în romanul *Calvarul* (**1919**), roman autobiografic.

1920 este anul apariției romanului *Ion*, care se va bucura de mult succes, fiind publicat în mai multe ediții și tradus și în alte limbi. Autorul va primi pentru acesta Premiul Năsturel al Academiei Române, biografia sa confundându-se de acum înainte și mai mult cu opera.

Pădurea spânzuraților vede lumina tiparului în **1922**. Fusese anticipat de volumul *Trei nuvele (Ițic Ștrul dezertor, Catastrofa și Hora morții)*. Societatea Scriitorilor români îi acordă „Marele Premiu al Romanului“. Alt roman, poate cel mai iubit al său, *Adam și Eva*, este tipărit în **1925**. Tot acum este numit președinte al Societății Scriitorilor Români. Dovedind interes pentru psihologie și psihanaliză, scrie romanul *Ciuleandra* (**1927**). Va fi și director al Teatrului Național din București în **1928**. Perspectiva românească asupra istoriei este relevantă în romanul *Crăișorul Horia* (**1929**).

În **1932** editează revista *România literară*, unde are colaboratori figuri ilustre ale literaturii noastre, printre care: E. Lovinescu, Camil Petrescu, Al. Philippide, Mihail Sebastian, Emil Botta etc. Tot în acest an, apare romanul *Răscoala*, care este o prelungire a temei romanului *Ion*, așa cum afirmă și critica avizată: Dacă Ion este simbolul individual al țaranului român, Răscoala este simbolul colectiv al aceleiași țaran, al energiilor de care dispune el în contact cu pământul. Va fi tradus și acesta în mai multe limbi. În **1934**, romanul *Jar*, ce ilustrează dorința autorului de a zugrăvi și viața citadină, așa cum realizase marile fresce rurale. Alt roman, *Gorila* (**1939**), prezintă corupția politicianilor și lipsa de scrupule a unor ziariști puși în slujba unor interese meschine.

Devine membru al academiei române în **1939**. Discursul de recepție este *Lauda țaranului român*. În **1940** apare romanul polițist *Amândoi*. Din acest an și până în **1944**, conduce cotidianul *Viața*.

Se stinge din viață la Valea Mare, lângă Pitești, în urma unui cancer pulmonar, lăsând neterminate o serie întregă de proiecte aflate în diverse faze de lucru, dar prin ceea ce a scris anterior rămâne în istoria literaturii noastre, mai ales prin *Ion*, *Pădurea spânzuraților*, *Răscoala*, ca întemeietor al romanului românesc modern.

„Finalmente, se poate spune, fără rezerve, că opera lui Liviu Rebreanu va fi permanent redescoperită și înțeleasă, generații la rândul, prin lectură și reconstituire a unei lumi tradiționale exprimate inconfundabil de textele epice ale acestui scriitor interbelic“.

CARTEA ÎNTÂI

I

SUB CERUL CENUȘIU DE TOAMNĂ ca un clopot uriaș de sticlă aburită, spânzurătoarea nouă și sfidătoare, înfiptă la marginea satului, întindea brațul cu ștreangul spre câmpia neagră, înțepată ici-colo cu arbori arămii. Supravegheați de un caporal scund, negricios, și ajutați de un țăran cu fața păroasă și roșie, doi soldați bătrâni săpau groapa, scuipându-și des în palme și hâcâind a osteneală după fiecare lovitură de târnăcop. Din rana pământului groparii zvârleau lut galben, lipicios...

Caporalul își răsucea mustățile și se uita mereu împrejur, cercetător și cu dispreț. Priveliștea îl supăra, deși căuta să nu-și dea pe față nemulțumirea. În dreapta era cimitirul militar, înconjurat cu sârmă ghimpată, cu mormintele așezate ca la paradă, cu crucile albe, proaspete, uniforme. În stânga, la câțiva pași, începea cimitirul satului, îngrădit cu spini, cu cruci rupte, putrezite, rare, fără poartă, ca și cum de multă vreme nici un mort n-ar mai fi intrat acolo și nici n-ar mai vrea să intre nimeni...

Satul Zirin, cartierul diviziei de infanterie, se ascundea sub o pânză de fum și de pâclă, din care de-abia scoteau capetele, sfioase și răsfirate vârfuri de pomi desfrunziți, câteva coperișe tuguiate de paie și turnul bisericii, spintecat de un obuz. Spre

miazănoapte se vedeau ruinele gării și linia ferată ce închidea zarea ca un dig fără început și fără sfârșit. Șoseaua, însemnată cu o dungă dreaptă pe câmpul mohorât, venea din apus, trecea prin sat și se ducea tocmai pe front...

– Urătă țară aveți, muscale! zise deodată caporalul, întorcându-se spre gropari și uitându-se cu necaz la țăranul care se oprește să răsuflă. Auzi?... Țara... locurile... *niet* frumos! adăugă apoi, arătând cu mâna ținutul și stâlcindu-și graiul spre a se face mai înțeles.

Țăranul holbă ochii, nedumerit, cu un zâmbet umil, bolborosind ceva pe rusește.

– Nu pricepe asta, don' căprar, limba noastră, zice atunci un soldat, îndreptându-se din șale.

– Nici nu-i vina lor că țara-i păcătoasă, adăugă îndată celalalt soldat, proptindu-se în lopată.

Toți trei militarii priveau acuma cu mare dispreț la țăranul care, neînțelegând vorbele străine, plecă rușinat capul în groapa cu fundul galben, adâncă de vreo jumătate de metru.

– Ei, ce stați? Ce leneviți? strigă deodată caporalul, luându-și seama. Asta-i groapă? Nu vi-e rușine?... Uite-acu pică convoiul... și nici groapa nu-i gata!... Ori vreți să dau eu de dracu' din pricina voastră?... Hai! pune osul, nu te holba la mine!

– Așa-i, bine zici, don' căprar, mormăi un soldat, izbind cu târnăcopul într-un bolovan. Dar nici asta nu-i armată, don' căprar... S-ajungem noi gropari... de...

Oamenii se așternură degrabă pe muncă, în vreme ce caporalul, mulțumit, răspunse iarăși mai prietenos:

– Soldatul trebuie să facă de toate în război, că de aceea-i războiul război... Ori aici, ori pe front, ori în spital, tot la război se socotește... De ce nu zici mai bine că am avut noroc cu întârzierea?... Ce ne făceam dacă soseau la patru, cum era ordinul? Ne lua naiba pe toți... Ce-i drept, sunt militar vechi, dar n-am mai pomenit să spânzure oameni așa, aproape pe întuneric...

Apoi tăcu brusc. Privirea lui se oprise asupra spânzurătorii, al cărei braț parcă amenința pe oamenii din groapă. și în aceeași clipă ștreangul prinse a se legăna ușor... Caporalul simți un fior rece și întoarse repede capul. Atunci însă văzu crucile albe, în linii drepte, din cimitirul militar și, buimăcit, făcu stânga împrejur, dând iarăși cu ochii de morminte în cimitirul satului... Fu cuprins de o frică sugrumătoare, ca în fața unor stafii. Se stăpâni totuși în curând și, scuișând cu scârbă, murmură:

– Ce viață mai e și asta... Încotro te uiți, numai moarte și morminte, și morți...

Un vânt tomnatic, umed și trist, începu să bată dinspre satul amețit de ceață, aducând pe aripi zvonuri de gemete înăbușite. Din văzduhul cenușiu picură atâta pustietate, că, simțindu-și sufletul împovărat, caporalul încremeni cu fața spre turnul bisericii, cu privirea pierdută, fără să bage de seamă că pe cărarea cimitirului se apropia un ofițer. Își veni în fire de-abia când auzi pașii. Tresări și, întorcându-se la gropari, le zise cu glasul încă răgușit de neliniște:

– Dați zor, băieți, că vine un domn ofițer... De-acuma trebuie să sosească și convoiul... Of, barem de-am scăpa mai repede!... Degeaba, asta nu-i treabă de militar!

Ofițerul se apropia șovăitor. Vântul îi flutura pulpanele mantalei, împingându-l parcă spre o țintă nedorită. Era mijlociu ca statură și avea puțină barbă, care-i dădea o înfățișare de milițian sedentar, deși altfel nu părea mai mult de treizeci și cinci de ani. De sub casca de fier lătăreață, fața lui rotundă și bălaie apărea chinuită, mai cu seamă din pricina ochilor cafenii, mari și ieșiți din orbite, care priveau înfrigați stâlful spânzurătorii, fără a clipi, cu un nesățiu bolnăvicios. Gura, cu buzele cărnoase, era strânsă într-un spasm dureros, tremurător. Măinile îi atârnavu țepene, aproape uitate.

Caporalul îl primi cu un salut milităresc, bătându-și zgomotos călcâiele bocancilor. Ofițerul se opri la câțiva pași, răspunse dând din cap ușor și, mereu cu privirea la ștreang, întrebă:

– La ce oră e hotărâtă execuția?

– La patru a fost, trăiți, domnule căpitan, răspunse caporalul atât de tare, că ofițerul întoarse repede ochii spre dânsul. Dar văd că e cinci și încă n-au sosit...

– Da... da, murmură căpitanul, coborând privirea asupra groparilor care săpau tăcuți, cu capetele în pământ. Apoi întrebă iar, mai sigur: Și cine va fi spânzurat?

– Noi nu putem ști, domnule căpitan, zise caporalul cam încurcat. Se aude c-ar fi un domn ofițer, dar nu putem ști bine...

– Și pentru ce fel de vină? stăruie ofițerul, privindu-l cercetător, aproape mânios.

Caporalul se zăpăci de tot și răspunse, șovăind cu un zâmbet de milă amară:

– De, domnule căpitan... noi de unde să știm? În război viața omului e ca floarea, se scutură te miri de ce... Păcatele-s multe de la Dumnezeu, și oamenii nu iartă...

Căpitanul se uită lung la dânsul, mirat parcă de vorbele lui, și nu mai întrebă nimic. Ridicând însă ochii și văzând iar spânzurătoarea, se retrase câțiva pași ca în fața unui vrăjmaș amenințător. În aceeași clipă, pe cărarea dinspre sat, răsună un glas aspru și poruncitor:

– Caporal!... Gata, caporal?...

– Gata, domnule locotenent! strigă caporalul, întorcându-se, cu mâna la cozoroc.

Locotenentul, în ulancă strânsă pe corp și cu guler de blană sură, venea foarte grăbit, aproape alergând, și vorbind mereu:

– Gata tot, caporal? Convoiul a pornit adineaori și în câteva minute va fi aici... Dar plutonierul unde-i? De ce n-a venit înainte?... Dacă eu, care n-am nicio însărcinare directă, m-am putut osteni...

Tăcu brusc, văzând pe căpitanul străin și necunoscut, care-l privea neliniștit. Locotenentul salută și înaintă până la marginea gropii, izbucnind apoi foarte nervos și cu vocea zgârietoare:

CUPRINS

Repere biobibliografice	5
CARTEA ÎNTÂI	7
CARTEA A DOUA	90
CARTEA A TREIA	163
CARTEA A PATRA	227

